

Любен Дилов

Приказка за глупавите и за
техния цар

Някога, но то не било толкова отдавна, както в другите приказки, на глупавите им омръзнало да живеят заедно с умните. Умните все ги карали да се учат, а всички знаем, че глупавите не обичат да се учат и да поумняват. Те по всякакъв начин се мъчели да се скрият, но умните винаги ги разпознавали. Защото глупавите имали много голяма уста, толкова голяма, че краищата ѝ стигали чак до ушите. Разбира се, те се отличавали и по някои други неща от умните, обаче главната разлика си оставала устата, която непрекъснато бърборела, кряскала и вдигала голяма врява.

И така един ден те отишли при умните и им рекли:

– Не искаме повече да живеем с вас. Ще си направим отделна държава.

Умните се позасмели и отвърнали:

– Хубаво! Може би и за вас ще бъде по-добре.

А понеже умните хора имат и добри сърца, те веднага им отделили и голямо парче земя, на което да си направят държавата. Дали им сечива и материали да си построят къщи, предложили им да си вземат и добитък. Но глупавите взели само едно стадо овце.

– Защо не вземете и други домашни животни? – попитали ги.

– Не сме толкова глупави – отговорили те. – Кравите имат рога, могат да ни убодат, пък са и големи, та ще ядат много. А кротките овчици ще ни дават всичко: и мляко, и месо, и вълна.

Нарамили те сечивата и строителните материали, подкарали овцете и отишли на своята земя. Като пристигнали, първата им работа била да си починат. Почивали цял ден и били много доволни, че нямало вече кой да ги кара да работят. А вечерта опекли месо, нахранили се до насита и легнали да спят на меката трева. Но през нощта от гората дошли вълци и отмъкнали няколко от овцете им.

– Не може така – рекли си глупавите, като се събудили. – Щом ще правим държава, трябва веднага да се заемем с това.

Седнали те на тревата и се замислили с кое да започнат. Но понеже не били свикнали да мислят, нищо не измислили. А когато на следната утрин преброили овцете, видели, че вълците пак са идвали. Уплашили се те, че вълците ще ги оставят гладни и голи. Вдигнали врява, всеки бързал да си каже мнението. Един крещял да направят ограда около цялата държава, друг предлагал да назначат пазачи. Не могли да се споразумеят. Отново седнали и мислили чак до вечерта. Тогава на всички им се доспало и те решили, че предложението за пазачите не е добро. Трябвало да се пази нощем, а пък нали нощта е определена за спане, не за

работа. Вълците, естествено, това и чакали.

– Явно е – рекли си глупавите на другия ден, – че е вредно да се мисли, ами я да си направим ние оградата!

Започнали я, но скоро разбрали, че няма да им стигнат нито дъските, нито коловете да направят толкова дълга и висока ограда. Тогава един, който имал необикновено голяма глава и уста, която била по-широка от устата на всички, казал:

– Аз предлагам да връзваме на четирите краища на нашата държава но една овца. Като идват вълците, ще изядат най-напред вързаните овце, ще се заситят и няма да влизат в държавата ни. Ама трябва да избираме охранени овце, та да се наядат добре.

Всички се изненадали, защото отдавна не били чували такава мъдра приказка. „Каква уста! – рекли си те завистливо. – С нея сигурно може да налага наведнъж цяла баница, заедно с тавата.“ И го попитали как му е името. А той се изпъчил гордо и заявил:

– Гуньо Големоглави.

Последвали те съвета на Гуньо Големоглави. Избрали четири от най-гълъстите овце, вързали ги и след това решили, че е крайно време да си построят къщи. Нощите ставали все по-студени и не било приятно да се спи на открито. Но пак не знаели откъде да започнат. Никой дотогава не си бил направил труда да види как умните строят своите къщи. Един казал, че трябва да започнат от вратите. Ако няма врати, убеждавал ги той, как ще влезем вътре да направим подовете и таваните? Но друг веднага му възразявал:

– Най-напред трябва да си направим прозорците, защото иначе вътре не може да влезе въздух и ние ще се задушим.

Отново се завързал спор. Едва не се стигнало до бой. Тогава Гуньо Големоглави отворил устата си, която можела да налага цяла баница заедно с тавата, и надвикал всички:

– Ами ако завали дъжд, преди да сме построили къщите? Като пилци ще ни измокри. Затова трябва най-напред да направим покривите. Те са най-важните. На тях висят и стените, и прозорците, и вратите.

– Да – съгласили се неговите събратя. – Не случайно главата му е толкова голяма! – и се захванали да строят най-напред покривите.

Но това не било никак лесно. Както и да нареждали гредите и керемидите, те все не искали да останат във въздуха, падали на земята, разсипвали се.

– Сложете от четирите краища яки мъже да ги държат – посъветвал ги Гуньо Големоглави.

Така и направили. Вдигнали здравеняците гредите, а другите се качили горе и започнали да наковават летвите. Ковели и весело си пеели:

Влизай, влизай, пиронче,
в дървеното балтонче,
да направим балконче,
пъргаво като пипонче,
здроаво като балонче.

Знае се, че глупавите също си имат поети. Един от тях бил измислил тази песен и тя много им се харесала.

Но колкото и да им пеели, пироните не искали да се забият в гредите, защото те ги слагали с главичките напред и чукали по острата им страна.

– Защо? – попитали Гуня.

А той им отговорил:

– Много просто! Вие сте ги разменили. Ето тези пирони са за отсещните греди, натам сочи върхът им. А ония отгатак са за отсамните греди.

Разменили местата си и този път работата потръгна. Наковали летвите, наредили керемидите, но когато почнали да поставят и комините, здравеняците отдолу не издържали голямата тежест. Покривите паднали на главите им заедно с пеещите майстори. Тогава строителите си рекли:

– Умните може да се мислят за умни, но не ще да са чак толкова умни, щом строят къщи с такива опасни покриви. Я да си направим колиби, че да ни е мирна и здрава главата!

Струпали си набързо от ония колиби, които нямат нужда нито от прозорци, нито от врати, нито от покриви и пак си заживели безгрижно. Пък и имало вече кой да им дава добри съвети. Те свикнали да ходят за всичко при Гуньо Големоглави. А той с удоволствие отварял голямата си уста и отговарял на всеки въпрос като истински мъдрец. Така веднъж те намерили в гората една стара дървена стълба, кой знае от кого загубена. Застанали до нея и се чудели и се маели какво ще да е това. Па я вдигнали, та при Гуня.

– Ха! – усмихнал се презрително Гуньо Големоглави. – Не виждате ли, че това е нещо, пък дошло друго нещо, та го изяло и му останали

само ребрата.

Друг път един намерил в канавката край пътя стар, сбръчкан от дъждовете ботуш и пак го занесъл на Гуньо, а Гуньо веднага познал какво е.

– Това е калъп за мотика – обяснил му той.

И всички били доволни от неговите отговори и щастливи, че има между тях човек, който да ги избавя от затрудненията. Веднъж Гуньо Големоглави дори живота им спасил. Когато един ден покрай тяхната държава профучал автомобил, те така се изплашили, че се разбягали като зайци право към гората, където били вълците. Отгде да знаят горките, че през това време умните ставали още по-умни, та били измислили вече и автомобила. Но Гуньо Големоглави им изревал с цяло гърло:

– Стойте бе, страхливци! Върнете се!

Те се върнали и го попитали разтреперани:

– Ама какво е това бе, Гуньо? Много страшно беше!

– Глупаци – викнал им той. – Не видяхте ли, че това е едно нещо, пък друго нещо го е подгонило, та е хукнало да бяга като вас.

Но ето че и за тях настъпили тежки времена. Наближавала зимата. Студеният вятър шетал свободно из паянтовите им колиби, а бурите направо ги отнасяли. Вълците ставали все по-стръвни и по-гладни. Идвали всяка нощ, изяждали навързаните овце, а на другата вечер глупавите им връзвали нови и така... докато им останали десетина от най-мършавите шилета. Все по-труден им ставал животът и те трябвало отново да се замислят как да се избавят от бедите. А Гуньо изведнъж престанал да им дава съвети. Омръзнало му било. Пък и за него не било лека работа да си напряга мозъка. Предпочитал да намери нещо да излапа, а сетне да легне в колибата си, защото голямата му глава имала нужда и от повече сън. След като цяла седмица се карали какво да предприемат, глупавите изведнъж се сетили:

– Ще го направим цар. Може ли една държава без цар! Умните може да се смятат за умни, като свалиха царете си и почнаха сами да се управляват, но това показва само, че са по-глупави и от нас. Колко по-лесно и по-приятно е един да мисли за всички и да им нарежда какво да правят. А пък нашият Гуньо с тая глава може да мисли заради всички ни.

Отишли при Гуньо Големоглави и му предложили да го направят техен цар. А Гуньо всъщност това и чакал, защото отдавна чувствал, че с тая глава е роден само за цар.

– Но как да стане тая работа – объркали се те, – като не знаем как се

прави цар?

– Ще изберете – наредил им той – най-гльстата овца и ще ми я заколите да я изям самичък. И тогава ще стана ваш цар.

Това било единственото му условие, защото в момента бил страшно гладен.

– Ами как да я изберем – попитали го. – Останаха ни само мършави шилета.

– Ще изкопаете един широк ров – посъветвал ги той. – И ще подгоните шилетата да го прескочат. Коего падне вътре, значи е най-тежкото.

Изпълнили те неговото нареждане и едно от шилетата наистина паднало в трапа. То, горкото, разбира се, било най-слабичкото. Нямамо сили да прескочи дори трапа, защото било метиляво. Страдало от оная овча болест, която може да се познае и по това, че от муцуната му потекла пяна. Но Гуньо бил доволен.

– Видяхте ли – казал им той. – Толкова е гльсто, че от носа му почна да тече мас!

Опекли болното шиле, украсили го с цветя и го поднесли на новозабраня си цар. Много им се искало да му направят и златна корона, но в цялото им царство нямамо толкова злато, че да изковат корона за такава голяма глава.

Нахвърлил се Гуньо върху шилето, а другите наклекали около него, гледали с умиление как месото изчезвало на едри мръвки в лакомата му уста и викали възторжено:

– Урааа, да живее цар Гуньо Големоглави Първи!

Като се наситил, Гуньо подхвърлил кокалите на своите поданици и се изтегнал на земята. След царското ядене поискал да му дръпне и един царски сън. Но не щеш ли, на близкото дърво кацнала някаква свадлива сврака и шумно закрепяла. Надигнал се цар Гуньо, решил да покаже своята власт. Извикал строго:

– Сврако, ела тук!

Свраката обаче хич и не мислела да се подчинява на такъв цар. Разгневил се той, загдето тя давала лош пример на поданиците му, и се покатерил на дървото. А свраката го гледала ту с едното си око, ту с другото, бърбела нещо на сврачия си език и присмехулно въртяла дългата си опашка. Достигнал я той, протегнал ръка да я хване, но свраката отлетяла.

– Хей! – възкликнал цар Гуньо. – Щом ти, дето ядеш по една шепа зрънца, можеш да летиш, какво остава за мене, дето мога да налапам цяла баница заедно с тавата.

Разперил ръце и се хвърлил подире ѝ. Но вместо да полети, тежката му глава се устремила към земята, тупнала в пръстта и се разцепила като любеница.

Разплакали се поданиците му, завайкали се какво ще правят без цар. А Гуньо – от сътресението на мозъка, от що ли – преди да издъхне, изведнъж им заговорил по съвсем друг начин:

– Братя мои – рекъл им. – Върнете се при умните, защото иначе ще измрете от глад или ще ви изядат вълците. Измийте се, изчистете си дрехите и се върнете един по един, незабелязано. Умните сигурно вече са ни забравили. Но за да не ви познаят, старайте се по-малко да приказвате.

Казал го и склопил очи. Поплакали си още глупавите за своя цар и било много тъжно да се гледа как ревели с големите си уста. После избърсали сълзите си и се заели да изпълнят последните му думи. Пръснали се незабелязано между умните и някои от тях доста хитро се прикрили. Но не било за дълго. Те скоро забравили съвета на Гуньо Големоглави Първи и умните отново започнали да ги разпознават. Защото, както и преди, глупавите се отличавали и по някои други неща от умните, но главната разлика си оставала голямата и страшно бърлива уста.

КРАЙ

© Любен Дилов

Сканиране, разпознаване и редакция: moosehead, 2008

Издание:

Приказки от български писатели
Издателство „Български писател“, 1981 г.
с/о Jusautor Sofia

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9190>]